

מיכל יעקב יצחקי, לפלנד

עידו הקרה

"רק אחרי מלחמת העולם השנייה זכינו לקבל את עצמאותנו, ולכן אנחנו מזדהים עם העם היהודי ועם מדינת ישראל. אתם חייבים לשמור על המדינה שלכם" • מסע אקסטרים בינינו לא כל כך גדולים - ושיש מגלה שהבדלים שרוצים להתגייס לצה"ל

אלף בני שבט המאמי (לפיס), המסע שלנו מתיימר בשטח הפנימי של לפלנד, שהוא האזור המיושב ביותר מבווינה תיירותית, ובו חיים 6,000 מאמי. חברת התעופה הפינית "פינאוויר" מריצה טיסות ישירות מישראל להלסינקי לאורך כל השנה ארבע שעות טיסה, ועוד שעה וחצי של טיסה מביא אתנו אל הוקיניו, עיר בצפון פינלנד הנחשבת לבירת לפלנד. כאן מתחילה הווייה הארקטית שלנו.

הרבר הראשון שראים ביציאה מהמטוס הוא לכן מסוה. הרבה לכן, לכן בכל מקום. קשת כמו כמבצת הפתיחה של "סיפורי נגינה", שם ילדי משפחת פנטי נשפכים מתוך ארון בגדים ישן אל תוך מלכתה קפואה.

המספרייה על מד המעלות מראה מדרג 3, והאזורי קפוא. הררך לנישים עוברת בתוך שלג עמוק, ומלווה בצלילי הפיתוחים המתפצפים מתחת לנעליים.

איסו, המרדף הפנימי, מקבל את פנינו בהררי נשות. הוא משרת בצבא פינלנד ומתגלה מתומך נלהב של ישראל. "במסע שנים לא התנה לנו מדינה עצמאית. לאורך ההיסטוריה היינו חלק מרוסיה וחלק משבדיה. רק אחרי מלחמת העולם

למרות שאנחנו מתקרבים לסוף הווייה, המספרייה יכולה להגיע גם לשיאו 20 מעלות, ולכן בראי שתצטיירי בבגדים תרמיים, מספית סקי חמות דוחות רטיבות וצעיף, את מגפי השלג והתרמוג'יט אטנו כבר נוסק, מסכיר לי אילן יג, שבויעים לפני הימראה ללפלנדי הקפואה. קוד מעולם לא הפריע לי, אני מוטרדת יותר מכך שאת המסע בלפלנד נעשה בני"שים. אין לך מה לדאוג, מסכיר יג, מרדף המסע. "בכל נוללי הנישים נעיצים מסמרים קטנים, שננעצים בקרח במהלך רגליהם ומונעים החלקה".

לפלנד (א"ר) הקצה הנפוטי, בתרומה מילולית משותפת בשטחיה של פינלנד שבדיה, נורבגיה ורוסיה. היא עלתה לתרומה התיירותית בתחילת שנות השבעים, כשתושביה הבינו שדווקא השלג הכבד שמכסה אתה במסך כל השנה עשוי להיות אטרקציה תיירותית ובלבלית.

200 אלף בני אדם חיים בלפלנד, מהם כ-80

השנייה זכינו לקבל את עצמאותנו, ולכן אני מדינה עם העם היהודי ועם מדינת ישראל. אתם חייבים לשמור על המדינה שלכם. יגרו לוחש לי מהצר שבמבצע עופרת יצוקה, איסו רצה לבוא לישראל כדי להילחם לצד חיילי צה"ל.

מאה קילומטרים מפרידים בין רובנינו לכפר רגואה שבנטימות לפלנדי הפראית, מדרום-מזרח לבירה. ההתלהבות ממכויות השלג בדרך מתחילת את אט את בתחושה של מרט טבעי. שנע במעגל בלתי פוסק על אותה פיסת נחוץ.

"אם כל הגופים שנראה הם עצים מכווסים בשלג, זה יהיה מאכזב מאוד", מסנן אחרי המי שתתפיים ברנע של חולשה, ויגו מווייך. "לא במקרה יש אצל האסקימוסים 67 מילים שונות שמשמעותן שלג. אני מאמין שמרוב כבר תראו

זנהים בשטח. "השלג עשוי להטעות, ולכן חשוב לנסוע באמצע השביל, ולא לרדת ממנו"

איטמו מוסיף כי "שני הדברים החשובים ביותר בהישרדות בשלג הם הבערת אש ובניית מערה. כל הילדים לומדים את זה מגיל אפס", ומה עם בעלי החיים הטורפים? "בדרך כלל הם שונים עד אפריל, וגרים עמוק בתוך היער"

הנהיגה במחלת פשוטה: נוסע אחד יושב בתוכה, והאחר עומד מאחוריה על מדך עץ, שלידו נמצא בלם המתכת. "הכלבים מתפקדים הכי טוב בקור של מינוס 20 מעלות", מתנצל המדריך, "מינוס 7 זה כמעט כמו קיץ כמו קיץ בשבילם"

המסא הריחות היו גרולות ברובה מה'סאמפר', מה שהוביל להבאת שוברות קרח ענקיות. המאספר נשארה מיותמת, והעלמה בראשו של ראש העיר את הרעיון להפוך אתה לאינטי תיירים.

רנע לפני שה'סאמפר' מסתייבת וחוזרת על עקביה זיה, היא עוצרת. אנהו לוכשים חליפות נומי אסמות ויודעים לטבילה בין הקרחונים שהאנייה שברה. אני שואלת אם אפשר לישות בים ללא חליפה. רב החור כל אימו סכן, "אם יש נכסיה סקר חום כמו סאונה. סמפרטורת המים היא סביב אסס מעלות, כך שזה לא בלתי אפשרי, אבל את עלולה לסבול מהדפותרמיה."

היעד הכמעט אחרון שלנו הוא הכפר הקטן נאפאר פרי, עשרה ק"מ מצפון לרובנימי. שם טוב מתגננת מחולות, רק שהפעם הן רחוקות לשישה כלבי האסקו פרוותיים, בעלי עיניים כחולות. בזווית לאילי הצפת, גם הם שימשו את חלפים כאמצעי תחבורה אמין וחול. הנהיגה במחלת פשוטה נוסע אחר יושב בתוכה, והאחר עומד מאחוריה על מדך עץ, שלידו יושב נכסיה גם מדרך מתכת - זה הבלם המססה להאטה של רדת הכלבים. הכלבים הקטורים נטורים ללא דרך עד הזני תן האוה, ואז הם שיעטים קריחה במהירות של כ-20 קמ"ש. הארנגלין בשמיים.

"הכלבים מתגננן המרדף 'מינוס 7 זה כמעט כמו קיץ בשבילם. אז יכול להיות שמרי פעם תצטרכו לרדת מהחולות ולערוך להם".

ביום מסלול הרהייה של הכלבים, אנהו מלנים שהאנם הקפוא שבו התנינו את הג'יפס הפך כן רנע למשטח קריטינג. קונטיים שהוצבו על האגם מסמני לנו את המסלול, והמשימה להסלים שתי הקפות וחצי בכמה שפחות זמן. אורבי פשוט מוטורי ואקסטרים יזכו לחייה מלאת אדרנגלין שלא משתווה לטום נוטה במסלולי הקריטינג המוכרים מארץ.

לא רחוק מחוות הכלבים וסמוך מאוד לשדה התעופה נמצא הכפר של סנטה קלאוס, גולאפאקין פאנקייליה. האנדה מספרת על סבא עם וקן לבן ומשקפיים עגילים שנולו כאן, ובעיניו הג המולד היה מתרוצץ בשטי העץ לם עם מחולת איילים מעופפים ומחלת מתנת לילדים. האמונה שנוצרה של סנטה קלאוס מלפלנד הולידה, כמוכ, תעשייה תיירותית שלמה סביבו.

הכפר בנוי סילו בקתות עץ קטנות ומרדף רית מתוק מתחת צבעוניות ומתנות מקססות את העצים בלבוש תג, והדמוקליים הפוריים בכפר מנגנים את שירי הג המולד גם באמצע ססטמכה בכל שנה מכקרים כאן יותר מעשרות אלפים תיירים, רובם נוצרים. המסוד הוראא הקוסמי אפשר לישות גלויה מסנטה לבני המי שפחה בעולם: משרד הוראא מתרדיב שהגלויות יגיעו ברוי בעיני הג המולה. ●

michal100@gmail.com

האניברסיטאות הרבות שבה מפורסמות בעיקר בליי מודי יחסים בינלאומיים. התחומים המבוקשים על ידי המוסמים הם לימודי הורא, רפאה וטכנולוגיה. בעיר פועלים סאבים רבים, והמספרות מציעות איכל מוכי - איטלקי, אמריקני, סיני. האטרקציה העיקרית של העיר היא הארקטיקים, המודאון המתאר את אורח החיים באזורים הארקטיים.

רובנימי ממוקמת בחיבור שבין נהר הקמינקי - הארנד ביזור בלפטר (500 ק"מ) לבין נהר אנאוינקי, הקפוא כל החורף. חבדות רבות מציעות לתיירים נוהיה באופנועי שלג - בין כמה שעות לכמה ימים. אנהו מתפקדים בכמה שעות של נוהיה אקסטרים מהירה על הנהר הקפוא ובין שבילי היער שבאזוח.

בערב, באמצע שתיית הבייה נכפאס קוסה, מקפין אנהו יור אל הנהר הסמוך לנקות שבה אנהו לנים. "אם אתם רוצים לראות את הנהר הצפוני, הוא עכ" שיד, הוא אוהא אנהו תופסים מוגית וזרחים לעבר נקרות המפנים שעל שפת הנהר הקפוא. מרחוק אנהו מכוונים לרחף עין כסס זיוק שיוצא את השמיים תחי" שת העונג מהמחווה הנרייה נמשכת כמה שניות בלטה בניוק מראה מר המעלות מינוס 6. נוסעים לעבר העיריה קימי שבמערב לפלנה, לביזור בטרית הקרח הקפואה לומגילה, שבגבית מחרש בכל שנה ונהגת בתחילת פברואר. 20 אלף משאיות וזורים ימים נרדי שים בדי להקים את הארמון המפואר שעומד על חילו למשך כמה חודשים, עי שהוא נמס ונקלם. יש בו בר שתייה, ואפילו כנסיה. מי שרצה לקחת את החוויה עד סופה מוזמן ללון באחד מהדרי המלון שנמצאים בטריה.

הלאה אל שוברת הקרח המפורסמת "סאמפר", שתי קח אנהו לשיט בים הבלתי הקפוא, בתוך המספר הברי נני שבין פינלנד לשבריה. ה'סאמפר' נבנתה ב-1966 והפעלה כשירות מסילת פינלנד כדי לנסוע על נתי" כים מתחום בין קימי לבין האוקיינוס האטלנטי, גם כשהמפרץ קופא. היא עלתה על הקרח ופילסה דרך לאוניות, שהעבירו גייר ועצים אל ערי אירופה. "התפקוד שלי היה לפלס דרך לאוניות המשא ולאפי" שר לוק הפלנה כטוחה במפרץ הקפוא, אימו רב הובל פקה, שטיסו את האנייה כבר שנים. "שברית הקרח גם איפשרה לאוניות נזרות לחלץ אניות שנתקעו בין הקרחונים. לפעמים שהונו בכל ים כמסך ימים. ואת היתה עבודה מאתגרת.

"עם השנים כמה הטענים נהלה כל כך, האניות

בינתיים אנהו מחליטים לברוק באופן מעשי את הביטוי "כרוז שלג מתגלגל". יוצרים נוש שלג קטן, משליכים אותו על השלג, ובתוך רנעים מספרים של נלטל הוא הופך לברזד ענק, שאיכנה אנשים מובילים ותומכים בו מהצדדים. קנת סירוס מסל היה יוצר כאן את משקה הברד הני אותגטי בעולם.

הסמורה מסתרעת על פני 30 ק"מ, ובתחזיתה, אהרי הליכה של כחצי שעה, ממתנים המפלים הקפואים. נטיפי המים הענקיים והתנועה הטבעית של המים, שנעצרה, בלתי נתפסים כמבט ראשון. כאילו הקפוא מישוה את התמונה.

תופעת המפלים הקפואים יצרה ספורט של טיפוס מסלים בעזרת טרינפים, ואכן, בתחילת המפל אפשר לזי בחין במסעס מסללים. הנוצל בעלי חורקים, וכיזר נוזן המפלי מתיישרים, וגולשים למטה במגולשה הטבעית שנוצרה. רק כאן מכה בי פתאום הרובה שמרנע שיה נענה ללפלנה, לא נשמע אפילו ציון אחר של ציפורים. "בחרף באמת אין כאן ציפורים", אומר איסון, "אבל עם המסרת השלגים הן מגיעות ומחיות את הטבע הרוחם שהיה לו בחורף."

הכרו של סנטה. אפשר לישות גלויות בשטח

הכתבת הייתה אורחת איים צ'אלנז "בית מאמה. עלות המסע: 2,590 דולר

- + למלונד משתרעת בשטחיהן של 4 מדינות - פינלנד, רוסיה, נורבגיה ושבדיה
- + שטחה הוא כ־388,350 קמ"ר, ורובו נמצא צפונית לחוג הארקטי
- + רוב אוכלוסיית האזור מתגוררת בכפרים ובערים קטנות שממוזרות על מי שטח עצום
- + הכלכלה המקומית התבססה במשך דורות רבים על ציד ומרעה איילים
- + ובהם "מסע הפלאים של ג'ולס וולגרסון" ראלה קארי היילדה מלפלנד

האור הצפוני. תחושת העונג מהמחזה הנדיר נמשכת כמה שניות בלבד

"מחודש דצמבר ועד סוף ינואר השמש כאן לא זורחת", אומר ספו, "כך שקשה להבחין בין היום ללילה. אבל זה משהו שאנחנו רגילים אליו מגיל אפס, כך שהוא לא נראה לנו מוזר. האמת היא שבגלל השלג הלבן, אין פעם אין חושך מוחלט"

נראים כאילו רוקמת התורה הבינה עבורם כלילה כ"י סיו תורה יפהפה, המוקטט את ענפיהם. עכשיו כירוז למה התכוון ינו כשאמר שבנוסף הכל ייראה אחרת. 500 בני אדם גרים בפסווי, אבל האטרקציה שהם מצייעים מושכת לסם אלפי תיירים כל שנה. בכניסה לחוות איילי הצפון מתחין ספו הירבונג (55) בלבוש לפי מסורתו - מנכסיים וחולצה רקומים בצבעי אדום, כחול, ירוק וצהוב, בצבעי רגל העם הלפ.

הלפיים ואו האמאים) היו שבטים נורדים, שעברו מימי הביניים ממזגוליה שבמרכז אסיה לעבר צפון סקנדינביה. אמצעי התחבורה העיקרי שבו הסתייעו בנורדיות היה איילי הצפון, המסמשים אותם עד היום גם להפקת חלב, בשר, בגדים, אהלים וכלי עבודה. 160 נולד בחוזה ומנהל אותה מאז גיל 16, ועיקר פרנסתו מתבסס על רעיית ערדי האיילים ועל שירותי פריטורנג מוקמי החקים. בעיד שטמאורי החוזה שלו כבר מסתייגת מוחלטת עץ רחבות, מרופדות בפרוות איילים, מוסמנת אותנו להתיישב בתוכן. אייל צפון אחר שרתום למוחלת כלאה בצידו מסוגל לעבור עש"ח קילוסטרים ביום.

בתום מסלול הרכיבה, 160 מוביל אותנו למסעדה הביתית שלו. שם, ליד האח הבוררת, הוא מציג את המסקה האלמנטרל האופייני לרוח כורה מה תוצרת בית, מזה מאור ובעלת אחוזי אלומינל לא נבזוזים (5-13, שמונשת לצד מרק ירוק עשיר בסמנת. "מחודש דצמבר ועד סוף ינואר השמש כאן לא זורחת", הוא אומר, "כך שקשה להבחין בין היום ללילה. אבל זה משהו שאנחנו רגילים אליו מגיל אפס, כך שהוא לא נראה לנו מוזר.

האמת היא שבגלל השלג הלבן, אין פעם אין חושך מוחלט. התחושה היא שאנחנו חיים כל הזמן באור ימי דומים. בקיץ השמש לא שוקעת בגלל מתחילת יוני ועד סוף יולי. אני רגיל להודים גם באור יום מלא. "החיים לא נעצרים בגלל השלג או בגלל החשך; הילדים הולכים לנ ולבית הספר במשך כל שנת הלימודים. בית הספר הקרוב נמצא במרחק 20 ק"מ מכאן, והם מניעים לסם בחסות. הכבישים אי פעם לא חסרי מים, וכל המכנים מחוסמים.

"יש לנו גם מרפאה קרובה, שנותנת שירותי עזרה ראשונה. יש גם בית חולים, שנמצא במרחק 20 ק"מ מכאן."

המרחק בין החוות בעיירה הוא כארבעה קילומטר, רים, כך שחיי קהילה אין כאן. אם יש לי זמן פנוי, זהו בעיקר במתח, אני מנצל אותו לציד ולריג', אומר ספו. הילדים שלו כבר גודלים, היידי בת 24 ולמרת אונדברטיטה במרחק 300 ק"מ מכאן, כך שהוא לא ראה אותה הרבה. מוק בן 20, ומרת בצבא, במרי חק 250 ק"מ מכאן, בפנילנגו יש שירות חובה שנמ"ך שנתיים, ומי שלא רוצה להתגייס חייב להירשם ללימודים אקדמיים.

"כשהילדים היו קטנים, הם היו נכנסים עם ילדים אחרים אחרי שעות בית הספר היום, בשעות הפגא,

את הרבים אחרת". חך צדידת שיצאת מוכבים מובילה אל אגם רטאה הקפוא, אחר 187 מ"מ אלף האגמים בפנילנגו. "בקיץ הכל ירוק מה וטאל במים", מסביר איסמו, "ממש לא רומה לנוף שאתם רואים עכשיו".

סמוך לכפר רטאה שוכן גו החוות הבי צפוני בעולם. עשיות רכמים של חורש טבעי מגודה מלא בכל חוות הכר שמאפיינות את האזור - דובים, זאבים, שועלים, איילים, תשמות, פסיונים, אחוז מה הרובים נשמעים כישלן הלגן, מתחפרים בו גורמים, מתעלמים מאיתנו באישיות. משהיה של זאבים רצה מעבר לטור ונעלמת אל תוך האשף הלבן.

בקתות העץ הסוככות מספקות היכרות עם אחר מעמדי החוץ של התרבות הפינית: האמנה הפינית מייחסים להוצה במאגנה מסמכות רבה ומגוררים אותה כחוויה רוחנית של טיחה, מריטציה והתחברות לאני הפנימי. "תלג סני עתיק אומר שכלי אמנה אין טעם לחיים", מסביר ינה "בעת בניית בית חורש, כניס קודם את האמנה, ומכיבה את שאר החרישים".

מספריות האזורי כסאונה נקח בין 60 ל-100 מעי לוח. נכנסים ובבני ים, ממוכן הפינים עושים את זה בעירום, שופכים מים על אבני הכולת הלהות ומתמסרים לחוויה. חורש והלחות מעיקים, אבל ינו החורש ש"המאגנה יוצאים רק בשלא יסלים עוד לסי כול את החיים". או בינתיים אנוהו מתמסרים כאגלי ידעה נודלים ומנסים למשוך כמה שאפשר כמה רוקת שראות כמו נצח.

בסוף אי אפשר עוד, ומולם טרודים החוצה ומתמלי שים בשלג. המספריות בחוץ מינוס 6 מעלות, אבל החיים של האמנה ערין סומר עלינו. כשהוקר נובה, חוזרים מניסה לטיבו נוסף.

אורות הערב מספקת הצגה ראשונה לאוכל הפיני. הוא לא עשיר במיוחד, מוכס בעיקר על בשר אייל, רני סלמון, תפוחי ארטה וקניקים מעושנים. כמעט לכל מרק מוספים שמנת, כדי להסטיך ולהעשיר אותו. מטון הירקות דל יחסית, כך שהמנה הצפונית כוללת בעיקר לחם שיפון דחוס וריבת סידות יפה.

אחרי לילה שלג מסנת בבקתת העץ, המוקטט חורש טבעי מושלג, קמים אל בוקר קפוא. הרבבים מוכנים בשלג שירד במהלך הלילה, המספריות בחוץ - מי נוס 5. הטקס המוקמי כולל את ניקוי השלג מהמסמה הקרויות באמצעות מנג מטבח קטן, חודשיים כמעט מותרים כאן.

יובאים מורה אל העיירה פוסו. הכבישים פתוי, חיים הודות למסלולת השלג שעובדות מסכים לפעוק. אחרי המסלול צומחים עצי ארון ולבנה, האופייניים לאזור. לכביש אין מעקה ביטוח, והשלג שנוקם בצי דרים מחייב ערנות.

בנינו לעצי הארון מאתמול, שענפיהם החוסמים מתחת לשלג הרב שנוקם עליהם, עצי הארון של הבוקר

הם עוסקים בעיקר בפסודו". לא מסובך להסתובב בחוץ בקור ובשלג הכבד? "הסכנה העיקרית היא ללכת לאיבוד בשלג או להתקע. אבל כל הילדים שנולו כאן מכירים את השבילים ואת הסכנות, ויודעים אך לשרוד ולשטור על כללי החירות".

איסמו, המרדך המוקמי שגדל בעיירה, מוסף כי "סני הרבים החשובים ביותר בהיסדרות בשלג הם הבערת אש ובניית מערה. כל הילדים לומדים את זה מגיל אפס". ומה עם בעלי החיים המרפיים ספו אומר שעד היום הוא ראה רק עקבות של חובים. "ברור כלל הם יש" גים עד אפריל, וגרים עמוק בתוך היקע. בעשר השנים האחרונות אני חוסי רק סני אנשים שהותקפו על ידי דוב, ועיין לא הייתי מסליץ לסי שלא מכיר את הסכה להסתובב בו באופן עצמאי".

מאחורי החוזה שלו יש אגם קפוא. אנוהו צועדים אחריו עד לאמצע האגם, והוא מניגים את שתי יי" בת חריג המסוריות, שבהן משתמשים כדי לרונ את רני הסלמן שנמצאים מתחת לשכבת הקרח הריינים המוקטמים קודחים בקרח באמצעות מוט כדור דמוי מברנה ידנית, ואו מכניסים דרך הפתח הכה אל מי האגם. בשיטה השגיה קודחים באמצעות המוט שני חורים בקרח, במרחק כמה מטרים זה מזה, מעבירים רשת ריינים בין החורים, ומחכים כמה ימים. הרשת לוכדת את כל הרינים שעוברים לידה, ולרייג נותר רק לחוזה לאגם, שלפוח אותה ולקחת את אירות הערב. בתחילת החורף, כשהאגמים מתחילים לקפוא, ובס"ך, כשמים מתחילים להפשיר, החליטה על הקרח עלולה להפוך לסלכודת מוות. שודיה במים הקפואים עלולה להוביל להיפטרמה ולטביעה.

"היום ניכנס קצת יותר אל עומק השטח", ינו מלא עוזו בבוקר שלמחרת. "השלג עשיר להטעות, ולכן חשוב לנסוע באמצע השביל, ולא לרוח ממנ"ר. היעד הוא שמורת קורואוסה, שמדות טבע יפהפיה כ400 ק"מ מערבה מפסווי. אחרי חצי שעה נסייע בניגוס מראים של עיזות מיסלונים, אחר הגיפים מוטה קנת מהסביל, וצירז הרמני שוקע בשלג דרה. אילן שיפמן, המרדך המוקי צועק, ממור להוציא את רצועת החילוף, שמאפשרת למשוך את הגיף החוצה. הוא מחבר את הרצועה אל הגיף המוביל ומתור רקת הגיף התקוע מחולץ מהשלג.